

צוננים העל הצהר בבית צמתיהל

קטע מ"אחי גבורי התהילה" של ה. פאסט

עם אוהב שלום אנחנו, עם מאריך־רוח ומאריך־זכרונות, שלעולם חוזרים אנו לימי הרעה, עת עבדים היינו במצרים. אין חפץ לנו במלחמה, ואנו לבדנו, אין לנו חיל שכירים. מאריכי־רוח אנו — אך יש ונגדשת הסאה.

הנני ואספר איפוא על שובו של אפלט, ומדוע רשמו הסופרים גם את שמו לדיראון עולם. אך בטרם ישוב, נתכנסו בני מתתיהו בצל קורתו של הישיש, אנו החמישה ואבינו — ועמנו רבי ירגש וראובן בן תובל הנפת. איש מוזר היה ראובן הנפת, קצר־קומה ורחב־גרם, וידיו חזקות כדי כיפופו של מוט ברזל. שחרורי, כהה־עור וכהה־עיניים, וכל־כולו מכוסה ספיחי שער שחורים ונוקשים כתיל. והוא נצר למשפחה עתיקה מבני שבט בנימין, שחרשי־ברזל היו מימים מכבר, וידם אמונה בקורנס ובמפוח. בני משפחתו לא גלו עם הגולים בבלה ושלושה דורות היו חיים במערות, כחית השדה. סגולותיהן של כל המתכות נהירות היו לו, וכרבים בחרשי הברזל בישראל ידע סוד חולו של ים המלח, שבוללים אותו להתיכו לנתד־זכוכית. הוא לא נמנה עם יודעי ספר, ובנעורי יש וצחקתי בחשאי, אם אירע ושיבש קריאתה של תורה. אך כשקרה המקרה והתקלסתי בו בגלוי, סטר לי אבי סטירה באמרו, "חסוך צחוקך לשוטים, לא לאיש אשר נהירים לו סודות לא־תשערים".

אותו ערב הזמינו הישיש. הוא לא נמנה עם באי ביתנו. אף כי אשתו כיבסה את בגדיו לטוהר, נכנס בצעד מהסס, ומשביקשו הישיש לארח עמנו אל שולחננו, מאן. "אם טוב הדבר לפני אדוני, תנני ואעמוד".

אבי, שהשכיל למצוא מהלכים אל כל איש ואיש, לא הפציר בו, וכל עת שיחתנו נשאר ראובן עומד תחתיו. השקט שבו, שלוותו שמאום לא ישביתנה, נבדלו להפ־ליא מן החיוניות הסעורה של רבי ירגש, שלא נתנו לבו לשבת על מושבו והיה פוסע הלוך ושוב ומוסיף על תקיפות דבריו בהולם אגרופו על פיסת־ידו:
"מרי! מרי! מרי! ועבר הקול כמשואה, כבשורה בכל רחבי הארץ — בכל משכנות ישראל! וקם העם על עושו, והכהו!"

"וזה ישיב מכה תחת מכה", אמר הישיש בהנמכת־קול.
"אהה, לזרא היתה לי לשון זו", נצטעק ירגש.

"דמי רותחים בי כדמִיך אתה", השיבו אבי בקור־רוח. "לפני עמי ניצבתי, כשהכני אפלט, ואני עמוד עמדתי, למען יראה העם את בוקר יום המחרת. ובעלותי למקדש, וראש חזיר מוצג על המזבח, החנקתי בקרבי את מרי־גוני וחרוני. נקל ללכת למוות, רבי! הורני דרך ללחום ולחיות!"

"ולא תשוב החרב לנדנה", אמר יוחנן, ופניו נוגות וחרדות. "אשר נכון לנו פה, שונה הוא מאשר היה בדרום, שמת־מעט בו עלו להרים וחירפו נפשם למוות. כל הארץ תקום, בשמעה שמתתיהו בן יוחנן התגרה מלחמה ביוונים. ואם יעלו עלינו להשמידנו — שניים, שלושה, עשרה ריבוא — הישרוד לישראל שריד למספד?"

"לא, כי נשיב מלחמה!" קרא ירגש. "אתה מה תאמר, שמעון?"

במנו־ראש עניתיו. "הריעות לבחור, כי שאלת איש שאין החיים נחשבים לו מן המוות. אך החרב תשכל בנו, כאשר שיכלה באבותינו ואבות־אבותינו. מבני שש שנים יבורו את השכירים. במחנות יגדלום. יום ולילה יאמנו ידם בהרג. זה מרום

חפצם וזו תכלית חייהם, ללבוש שריון שארבעים ליטראות כובדו, וללחום בגדודי-
המערכת כשהמגינים סוככים עליהם, ולהניף קרדום וחרב. ואנו לעומתם דבר אין
לנו זולת הפגיון והקשת. ואשר לכלי זין ושריונות — ראובן, כמה אנשי חיל
תצייד מן המתכת אשר במודיעין, במגן, בחרב, ושריון-חזה — ולוא באלה בלבד,
בלי מצחות, קובעים ובתי זרוע?"

„בברזל?" שאל הנפח.

„בברזל."

ראובן נמלך בדעתו, חישב חישוביו בכיפוף-אצבע, ואמר: „אם נתיך את המח-
רשות, החרמשים והאתים — יצוידו עשרים גבר בשריון קל. אך מלאכה יגעה היא,"
נאנת. „ומנין נוציא לחמנו אם נכתת אתינו לחרבות?"

„אפילו יכולנו", אמרתי, „אפילו המטיר לנו אלוהים את הברזל כהמטירו את
המן במדבר — אנשים לנו מנין? מאה אלף איש ביהודה — היזעקו? ומי יאכילם?
מי יעבוד את האדמה? מי לפליטה יישאר? ואף אם ייחלצו עשרה ריבוא, מה
תרבינה השנים עד שילמדו ידם מלחמה?"

„למודי מלחמה אנחנו", אמר יהודה.

„מלחמה בגדודי-המערכת?"

„כלום מתכונת אחת יש למלחמה, ושניה אין? הלא תזכור, לפני שנתיים יצאו
גדודי היוונים למערכותיהם להתגרות מלחמה ברומאים; עמדו הרומאים ונס-
תייעו בנשק הפילום, וגדודי-המערכת נפוצו כעדר. וביום מן הימים יקום איש ויתן
נשק חדש בידיהם של שכירים — לא, לא לנשק לא-נודע זקוקים אנחנו, כי אם
למלחמה לא-נודעת עד הנה. כל-אימת שהיה אחד המלכים משלח בנו גדודיו,
מה נסכלנו לצאת לקראתם אל המישור, ולהיקטל! לאבק-אדם דמינו, שנשלח
מול האיל כי ימחצו. לא מלחמה היתה זו, כי טבח!"

הישיש גחן לעומתו, ועיניו אורו. „מה מחשבה תחשוב בני?"

„מה דרך לוחמים בני אדם — זו לי שנה שאין בי מחשבה זולתה. הללו למען
מלקוח לוחמים הם, למען ביזה, עבדים וזהב. ואנו למען ארצנו נלחום. הללו,
שכירים יש להם ונשק רב. ואנו יש לנו ארץ ועם בן-חורין. זה נשקנו — הארץ
והעם, זו הזרוע וזה השלח. קשת ופגיון לנו — דיינו. אם תרצו — גם חנית, וראובן
יש בידו לחשל מאה ראשי חנית בשבוע ימים. התוכל, ראובן?"

„ראשי חנית יכול אוכל", הניע הנפח ראשו. „לא הרי חנית כהרי שריון או חרב."
„אנו כמתכונתנו נלחום — ונמצאו גם הם לוחמים כמתכונתנו", קרא יהודה,
בהשיטו עיניו מאיש אל איש. „כשהולך רבי ירגש את העם אל המערות — ואני
לא ידעתי עדיין, רבי — הולך העם אחריו כהולך אלי מוות. לא זו הדרך. רב לנו
להיקטל. תורם שלהם הגיע."

„מה דרך, יהודה, מה דרך?" אמר יוחנן.

„יצאו נא ויבקשונו! אדרבא, ישלחו צבאם! כבד-רגליים הצבא מכדי לטפס כעזים,
ואנו יכול נוכל, מכל צוק ישיגם החץ, מכל אילן! מכל סלע ניידה בס אבן!
לעולם לא נתייצב להם מנגד, לא נתמודד עמהם פנים אל פנים, לא נעצרים. אך
זנב נזנב בהם, ולא ידעו שינה מאימת חצינו. לא ירהיבו עוז להציג רגלם על משעול
הרים, וכל ארץ יהודה להם פח יקוש! צבאם בשפלה יפשוט — וההרים לנו
מסתור. יעפילו הרה — וחי כל סלע! יבקשונו וירדפוננו — ואנו נפוץ, נימוג
כערפל! יוליכו צבאם בגיא — ואנו נשסענו כשסע את הנחש."

„ואם לכפרים יבואו?" שאלתי.

„הכפרים יתרוקנו מיושב. כלום ידם משגת לשכן חיל-מצב בכל יישוב מיישובי
יהודה?"

„ואם ישלחו אש בכפרים?"

„בחגוי ההר נשכון — בנקיקים ובמערות. והיתה המלחמה חוסננו, והארץ צור-
מעוזנו."

„עד מתי?" אמר יוחנן.

וירגש השיבו תשובה: „עד עולם. ולוא עד יום הדין."

„לא תארך המלחמה עד עולם", אמר יהודה.

